

34 . Gheorgheni | Județ: Harghita | Punct: Pricske | Anul: 2013

Anul: 2013

Cod RAN: 83570.03

Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Perioada modernă, Epoca medievală târzie

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Neatribuit, Civil

Autori: Bertina Bo, Neculai Bolohan, Zoltán József Botha, Elena Cristina Cordoș, Andrea Demjén, Sebastian Andrei Drob, Nándor Erdős, Alexandru Gafincu, Florin Gogâltan, Alexandra Lazăr, Tudor Mandache, Mihaela Savu, Linca Kucsinschi, Erich-Noris Szakacs, Vlad Roman, Allison-Louisa McKinlay, Krystle Jauregui

Instituții: Bergen University, Norway, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Muzeul "Tarisznyás Márton", Gheorghieni, Asociația pentru Promovarea Patrimoniului Arheologic din Transilvania, Muzeul "Tarisznyás Márton", Gheorghieni, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Școala Generală "Fogarassy Mihály", Gheorghieni, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Memorial University of Newfoundland, University of California, Berkeley

Raport

Cercetarea sistematică a obiectivului „contumatz Pricske” a început în 2009, rezultatele anuale găsiindu-se în rapoartele sintetice publicate în „cronicile arheologice” anterioare. Conform izvoarelor scrise vama de la Pricske a funcționat deja în evul mediu târziu, dar dezvoltarea sistemului de fortificare și construirea clădirilor vama și ale carantinei are loc numai după venirea austriecilor în scaunul Gheorgheni (1693). Odată cu reorganizarea graniței imperiului, la începutul sec. al XIX-lea, vama de la Pricske a fost mutată treptat la Tulgheș.

Campania din vara anului 2013 s-a desfășurat între 15-29 iulie, fondurile fiind asigurate de către Consiliul Județean Harghita, Muzeul Tarisznyás Márton din Gheorgheni, Fundația Pro Muzeum, Joseni și Asociația pentru Promovarea Patrimoniului Arheologic din Transilvania. Săpăturile arheologice au vizat o clădire mai mică și o presupusă calea de acces spre spațiul vama. La nord-vest de suprafețele săpate în anii trecuți – S 10/2011, S 11/2011 și S 12/2011 – au fost cercetate fundațiile unei clădiri cu elevația din bârne de lemn. Zidul de fundație a fost identificat și cercetat în întregime în secțiunea S 19 și S 20. Între cele două secțiuni a fost lăsat un martor de 0,50 m lățime. Zidul a fost construit din blocuri mari și medii de sienit fără mortar. Fundația a fost clădită din pietre mai plate, ceea ce sugerează faptul că zidul de elevație a fost făcut din bârne de lemn. Zidul are o grosime de 0,25-0,50 m, talpa fundației ajungând până la adâncimea relativă de 0,20 m de la nivelul de călcare actual. Fundațiile au marcat o clădire de dimensiuni mici cu două tracturi. Încăperea vestică a avut o formă aproape patrulateră, cu dimensiunile interioare de 3,10 x 3,50 m, iar cea estică o formă dreptunghiulară, cu o dimensiunile de 3,40x2 m. Zidurile de fundație la încăperea estică au fost identificate doar pe partea de vest, est și nord, lipsind pe partea de sud. Nivelul de călcare în interiorul încăperii vestice a fost amenajat cu podele, fapt dovedit de urmele amprentelor de lemn. Având în vedere că această clădire a funcționat probabil ca o remiză, materialul arheologic a fost foarte sărac.

În urma măsurărilor geomagnetice, lângă clădirea cercetată în S 14/2010, 15/2011, 16/2012, 17/2012 și 18/2012 (obj. 5), pe partea vestică a fost identificată o anomalie. Ea a fost considerată ca fiind un drum de acces între clădiri. Din această cauza am trasat secțiunea S 21, pe partea vestică a S 14/2010. Secțiunea nu a dat rezultatele scontate, nefiind identificat aici niciun drum.

În izvoarele scrise apare informația că odată cu sosirea austrieșilor în zonă, la începutul secolului al XVIII-lea, a fost construită fortificația de pe vârful Pricske. În 1700 sub conducerea generalului Leiningen s-a ridicat la „Pricske passus” o fortificație compusă dintr-un șanț și o palisadă. Documentul descrie detaliat cum timp de opt săptămâni au lucrat acolo 4.800 muncitori, șase pereche de boi cu doi rânđași, iar pentru ascuțirea uneltelor au fost angajați „48 de țigani” („48 bokor cigány”). Pentru ridicarea fortificației s-au folosit 1500 bucăți de scândură, 50 de căruțe de lut, acoperiș (țiglă) și fier (s-au cheltuit pentru țiglă și fier 16 fl.).

Pe vârful Pricske se poate observa și astăzi urmele șanțului săpat în stâncă cu dimensiunile de aprox. 50x50 m. Pentru cercetarea sistemului de fortificare și verificarea clădirilor interioare menționate în izvoare, pe partea sudică a fortificației au fost trasate două sondaje. Sondajele au avut o orientare sud-nord, cu un martor de 1 m între ele. În S I, imediat sub nivelul vegetal, a apărut pe aproape pe toate suprafața cercetată un nivel de pietre cu material arheologic între ele (fragmente ceramice și cahle). În partea nordică a săpăturii am prelungit sondajul pe o porțiune de 2 m cu 0,50 m spre est. După scoaterea nivelului vegetal s-a conturat o zonă de pământ ars cu multe bucăți de cahle. Au fost documentate în total 13 bucăți de cahle întregibile, care proveneau de la dărămătura unei sobe. Având în vedere că dimensiunea sondajului nu a permis investigarea mai amplă a zidului clădirii, am documentat suprafața și nu am scos pietrele. În viitor este necesară resăparea acestei sondaj și extinderea lui în partea estică, vestică și nordică.

S II, trasat în partea sudică a S I, a avut scopul de a verifica stratigrafia șanțului de apărare și structura sa. După observațiile noastre pe partea nordică, până la marginea șanțului, a existat un pământ galben-maroniu, afânat, amestecat cu stâncă sfărâmată. La marginea interioară a șanțului s-a săpat un șanțuleț. În profilul vestic al sondajului s-a conturat groapa unui par, cu urme de lemn în mijlocul său. Cu pământul și stâncă scoase din șanț a fost construit spre exterior un val.

În urma cercetărilor arheologice sistematice desfășurate între 2009-2013, s-a putut demonstra că vama, carantina și fortificația de la Pricske s-au bucurat de maxima perioadă de înflorire și dezvoltare în a doua parte a sec. al XVIII-lea. Totodată săpătura a dovedit că avem de-a face cu un sistem destul de complex de construcții (elemente de fortificare, remize, case pentru personalul vamei și negustori etc.) firești pentru desfășurarea în bune condiții a activităților vamale.

Informații suplimentare online

[Raportul 5176 din cronica.cimec.ro](http://cimec.ro/cronica/5176)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://cimec.ro/harta/5176)
